

วิชาชีพบัญชีในภาวะวิกฤตโรคระบาด: ผลกระทบและการปรับตัวในภาวะแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (โรคโควิด 19)

Accounting Profession in Pandemic Crisis: Impact and Adaptation in the Coronavirus Disease (COVID-19) Pandemic

Received: November 18, 2021

Revised: December 20, 2021

Accepted: December 23, 2021

นรินทิพย์ ฉลาดพจนพร¹

Narintip Chalardpodjanaporn

บทคัดย่อ

บทความนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาผลกระทบและการปรับตัวของวิชาชีพบัญชีในภาวะการแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (โรคโควิด 19) ซึ่งกลายเป็นวิกฤตการณ์ไปทั่วโลก มาตรการด้านสาธารณสุขและสังคมต่อโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (โรคโควิด 19) สร้างความท้าทายต่อวิชาชีพบัญชีในหลายด้าน มาตรการจำกัดการเดินทาง ข้อแนะนำในการเว้นระยะห่างทางสังคม และข้อแนะนำให้หลีกเลี่ยงการสัมผัสสิ่งของต่าง ๆ ส่งผลต่อการเข้าถึงสถานประกอบการของกิจการ รวมถึงเอกสารหลักฐานทางการบัญชี ทำให้ผู้ประกอบการต้องพิจารณาอย่างรอบคอบในการพัฒนาและประยุกต์ใช้เทคนิคและวิธีการปฏิบัติงานในด้านต่าง ๆ เพื่อให้การปฏิบัติงานมีหลักฐานที่เพียงพอ เหมาะสม และเป็นไปตามข้อกำหนดตามมาตรฐานการบัญชีและการสอบบัญชี โดยในภาวะแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (โรคโควิด 19) การปรับตัวของผู้ประกอบวิชาชีพบัญชีในด้านการใช้เทคโนโลยี ทักษะด้านดิจิทัล รวมถึงการใช้การสังเกตและสงสัยเยี่ยงผู้ประกอบวิชาชีพมีบทบาทสำคัญในการช่วยให้วิชาชีพบัญชีบรรลุผลสำเร็จได้อย่างมีประสิทธิภาพ

คำสำคัญ: วิชาชีพบัญชี การทำบัญชี การสอบบัญชี โรคระบาด โควิด 19

ABSTRACT

In this article, the researcher examines the impact and adaptation of the accounting profession in the Coronavirus disease (COVID-19) pandemic which has become a global crisis. Public health and social measures towards COVID-19 challenge the accounting profession in various aspects. Travel restrictions, social distancing and personal contact precautions affect the

¹ อาจารย์ประจำภาควิชาการบัญชี คณะบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยรามคำแหง; Lecturer, Department of Accounting, Faculty of Business Administration, Ramkhamhaeng University; Email: narintip29@hotmail.com

access to business establishments and accounting evidence. Those in the accounting profession must thoroughly consider the development and application of techniques and methods in performing duties in various aspects. This is to ensure that the performance has sufficient and appropriate evidence and is in compliance with the regulations of accounting and auditing standards. During the Coronavirus disease pandemic, the adaptation of those in the accounting profession in the use of technology, digital skills, and professional skepticism plays an important role in the achievement of the accounting profession in an efficient manner.

Keywords: Accounting Professions, Accounting, Auditing, Pandemic, COVID-19

บทนำ

ตั้งแต่เดือนธันวาคม พ.ศ. 2562 เป็นต้นมา โรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (โควิด-19) ได้เริ่มแพร่ระบาดและขยายวงกว้าง การระบาดเกิดขึ้นอย่างรุนแรงและแพร่กระจายไปทั่วทุกภูมิภาคในโลก โรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (โควิด-19) ส่งผลกระทบต่ออย่างมากทั้งทางตรงและทางอ้อมต่อวิถีชีวิต ความเป็นอยู่ของประชาชนในหลายด้าน นอกจากผลกระทบโดยตรงต่อระบบสาธารณสุขแล้ว ระบบเศรษฐกิจทั่วโลกยังได้รับผลกระทบอย่างมากจากมาตรการต่าง ๆ ด้านสาธารณสุขและสังคม เพื่อป้องกันและยับยั้งการแพร่ระบาดที่รุนแรงและรวดเร็วของโรคดังกล่าว

มาตรการด้านสาธารณสุขและสังคมของรัฐบาลแต่ละประเทศรวมถึงประเทศไทย อาทิ มาตรการจำกัดการเดินทาง และการเว้นระยะห่างทางสังคม ส่งผลกระทบต่อกิจกรรมทางเศรษฐกิจด้านต่าง ๆ ทั้งการจ้างงาน และการหมุนเวียนของกิจกรรมทางเศรษฐกิจ ธุรกิจบางประเภทได้รับผลกระทบด้านลบมากกว่าธุรกิจอื่น อาทิ ธุรกิจด้านการท่องเที่ยว โรงแรมและที่พัก ธุรกิจด้านอาหารและเครื่องดื่ม และธุรกิจด้านการเงิน ขณะที่ธุรกิจบางประเภทอาจได้รับผลกระทบด้านบวก เช่น ธุรกิจด้านบริการขนส่งหรือเก็บสินค้า ธุรกิจด้านอุปกรณ์ทางการแพทย์ ธุรกิจด้านซอฟต์แวร์ ชิ้นส่วนอิเล็กทรอนิกส์ และธุรกิจพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์ อย่างไรก็ตาม ในภาพรวมกิจกรรมทางเศรษฐกิจที่ชะลอตัว อัตราการจ้างงานที่ลดลงในช่วงการแพร่ระบาด ทั้งแรงงานไทยและแรงงานต่างด้าว ทำให้ภาวะทางเศรษฐกิจไม่สามารถขยายตัวได้ตามเป้าหมาย (กิริยา กุลกลการ, อนันต์ ภาวสุทธิไพศิฐ, และศุทธาภา นพวิญญูวงศ์, 2563; คมนันท์ พันธรักษ์, 2563; ณัฐนันท์ วิจิตรอักษร, 2564)

มาตรการดังกล่าวส่งผลกระทบต่อวิชาชีพบัญชีเช่นกัน มีการศึกษาถึงผลกระทบของการออกมาตรการต่าง ๆ และการเปลี่ยนแปลงสภาพแวดล้อมในการทำงาน จากการแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (โรคโควิด 19) ต่อการปฏิบัติงานบัญชีทั้งในและต่างประเทศ นอกจากนี้ สภาวิชาชีพบัญชี

ในพระบรมราชูปถัมภ์ ได้ออกข้อแนะนำและแนวปฏิบัติ มาตรการช่วยเหลือและมาตรการผ่อนปรนชั่วคราวต่าง ๆ ทางการบัญชีในประเทศไทย เพื่อรองรับผลกระทบจากการแพร่ระบาด บทความนี้จึงต้องการศึกษาถึงผลกระทบและการปรับตัวของวิชาชีพบัญชีในภาวะการแพร่ระบาดข้างต้นเพื่อเสนอแนวทางการปฏิบัติงานบัญชีในภาวะวิกฤติโรคระบาด ผลจากการศึกษาจะช่วยกระตุ้นให้ผู้ประกอบวิชาชีพบัญชีเห็นความสำคัญ มีการปรับตัวเพื่อพัฒนาทักษะในอนาคต ให้สามารถบรรลุผลสำเร็จในการประกอบวิชาชีพบัญชีได้อย่างมีประสิทธิภาพ ผลจากการศึกษานี้ยังช่วยสนับสนุนและต่อยอดงานวิจัยที่ส่งเสริมความสำคัญของการใช้เทคโนโลยีและทักษะด้านดิจิทัลต่อวิชาชีพบัญชี รวมไปถึงการทำงานในวิชาชีพอื่น ๆ ที่ต่างก็ได้รับผลกระทบเช่นกัน

ทั้งนี้ วิชาชีพบัญชี ครอบคลุมถึงวิชาชีพในด้านการทำบัญชี ด้านการสอบบัญชี ด้านการบริหาร การจัดการระบบบัญชี ด้านการบัญชีภาษีอากร ด้านการศึกษาและเทคโนโลยีการบัญชี และบริการเกี่ยวกับการบัญชีด้านอื่นตามที่กำหนดโดยกฎกระทรวง (สภาวิชาชีพบัญชี ในพระบรมราชูปถัมภ์, 2547) บทความนี้จะนำเสนอผลกระทบและการปรับตัวของวิชาชีพบัญชีในด้านการทำบัญชีและด้านการสอบบัญชีเป็นหลัก ซึ่งเป็นด้านที่ได้รับผลกระทบโดยตรงต่อการปฏิบัติงานของผู้ประกอบวิชาชีพบัญชีส่วนใหญ่

ทำการศึกษาโดยรวบรวมข้อมูลจากบทความและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง สามารถสรุปผลกระทบจากการแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (โควิด 19) ต่อการปฏิบัติงาน และทักษะที่ต้องปรับใช้เพื่อการปฏิบัติงาน ในด้านการทำบัญชีและการสอบบัญชี ได้ดังนี้

ด้านการทำบัญชี

1. ผลกระทบต่อการทำบัญชีจากการแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (โควิด 19)

1.1 รายการประมาณการที่เพิ่มสูงขึ้นจากความไม่แน่นอนในสถานการณ์โรคระบาด ตัวอย่างเช่น

การประมาณการผลขาดทุนด้านเครดิตที่คาดว่าจะเกิดขึ้น

การแพร่ระบาดของโรคส่งผลให้บางกิจการอาจหยุดการดำเนินงาน ทำให้ลูกหนี้ของกิจการอาจขาดรายได้ ขาดสภาพคล่อง จ่ายชำระหนี้ล่าช้า หรือไม่สามารถจ่ายชำระหนี้ได้ ส่งผลกระทบต่อการประมาณการค่าเผื่อผลขาดทุนด้านเครดิตที่คาดว่าจะเกิดขึ้น ซึ่งต้องมีการประเมินสถานะของลูกหนี้กลุ่มดังกล่าว ประกอบการพิจารณาเพื่อแสดงการด้อยค่าของบัญชีลูกหนี้การค้า

การปรับลดลงของมูลค่าสินค้าคงเหลือ

การหมุนเวียนสินค้าที่ลดลง สินค้าคงเหลืออาจขายไม่ได้ อาจต้องลดราคา หรือเสื่อมสภาพ ทำให้มูลค่าสุทธิที่จะได้รับจากขายต่ำกว่าราคาทุนของสินค้านั้น ดังนั้น ณ วันสิ้นรอบระยะเวลารายงาน จึงต้องมีการเปรียบเทียบมูลค่าสุทธิที่จะได้รับจากการขายกับราคาทุนของสินค้าแต่ละรายการ ประกอบการพิจารณาผลขาดทุนจากการปรับลดมูลค่าสินค้าคงเหลือเพื่อแสดงการปรับลดมูลค่าของบัญชีสินค้าที่อาจเกิดขึ้น

ประมาณการหนี้สินจากการส่งมอบงานไม่เป็นไปตามสัญญา

ธุรกิจบางประเภท เช่น ธุรกิจรับเหมาก่อสร้างหรือธุรกิจให้บริการอื่นๆ ที่มีสัญญากำหนดการส่งมอบงานเป็นรายงวดหรือส่งมอบงานเมื่องานเสร็จ ต้องมีการประเมินว่าหลังวันสิ้นรอบระยะเวลารายงานสามารถส่งงานได้ตามที่กำหนดในสัญญาหรือไม่ หากคาดว่าอาจถูกเรียกค่าเบี้ยปรับ ต้องมีการประมาณการหนี้สินหรือเปิดเผยข้อมูลในงบการเงินเพิ่มเติม

1.2 การดำเนินงานต่อเนื่องและเหตุการณ์ภายหลังรอบระยะเวลารายงาน

การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (โควิด 19) ส่งผลกระทบต่อเศรษฐกิจหลาย ๆ ด้าน ทั้งในและต่างประเทศ อีกทั้งยังไม่สามารถคาดการณ์ระยะเวลาสิ้นสุดของสถานการณ์ดังกล่าวได้ หลาย ๆ กิจกรรมอาจประสบปัญหาขาดสภาพคล่องหรืออาจวางแผนเลิกกิจการ จึงต้องมีการประเมินว่า หลังวันสิ้นรอบระยะเวลารายงานกิจการ ยังอยู่ภายใต้ข้อสมมติของการดำเนินงานต่อเนื่องหรือไม่ รวมถึงเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นภายหลังวันสิ้นรอบระยะเวลารายงานจนถึงวันที่จะออกงบการเงิน หากมีเรื่องใดที่มีผลกระทบต่อ การรับรู้รายการที่มีอยู่ ณ วันที่ในงบการเงิน ต้องมีการเปิดเผยข้อมูลในหมายเหตุประกอบงบการเงินเพิ่มเติมด้วย (โชติมา กิจศิริกร, 2563; Alao & Lukman, 2021; Jabin, 2021)

2. ทักษะในการปฏิบัติงานทำบัญชี

จากการศึกษาผลกระทบของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (โควิด 19) ต่อการทำบัญชีใน สาธารณรัฐประชาชนบังกลาเทศ พบว่า การแพร่ระบาดของโรคทำให้วิธีการทำงานของผู้ปฏิบัติงานทำบัญชี ต้องเปลี่ยนแปลงไป โดยศึกษาเปรียบเทียบการทำงานในช่วงเวลาก่อนและหลังการแพร่ระบาด การศึกษานี้ พบว่าสภาพแวดล้อมการทำงานของผู้ปฏิบัติงานทำบัญชีมีการเปลี่ยนแปลงในด้านสถานที่ทำงาน การใช้ เทคโนโลยี การประชุมทางไกล การเข้าร่วมอบรมทางไกล ผลการศึกษายังพบว่าผู้ปฏิบัติงานทำบัญชีรู้สึกถึงความไม่มั่นคงในอาชีพเพิ่มขึ้น และมีประสิทธิผลในการทำงานบัญชีลดลงเมื่อเทียบกับก่อนเกิดภาวะ การแพร่ระบาดของโรค (Jabin, 2021)

สำหรับในประเทศไทย มาตรการด้านสาธารณสุขและสังคมเพื่อยับยั้งการแพร่ระบาดของโรค ซึ่งกำหนดให้มีการจำกัดการเดินทางและการเว้นระยะห่างทางสังคม ทำให้ผู้ปฏิบัติงานทำบัญชีต้อง ปฏิบัติงานจากระยะไกล การใช้เอกสาร หลักฐานทางอิเล็กทรอนิกส์และการใช้เทคโนโลยีในการปฏิบัติงาน บัญชีจึงมีบทบาทและจำเป็นมากขึ้น ทั้งนี้ ได้มีการใช้เทคโนโลยีเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพและประสิทธิผล ในการปฏิบัติงานทำบัญชี รวมถึงทดแทนการทำงานบัญชีบางส่วนมานานแล้ว แต่บทบาทของเทคโนโลยียิ่ง มีความสำคัญเพิ่มขึ้นอย่างชัดเจนในช่วงภาวะการแพร่ระบาดของโรค แสดงให้เห็นถึงความจำเป็น ที่ผู้ปฏิบัติงานทำบัญชีต้องปรับตัวในการเรียนรู้และพัฒนาทักษะในการใช้เทคโนโลยีในด้านต่าง ๆ ให้ทันต่อ

การเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้น ทั้งด้านวิธีการเชื่อมต่อและเข้าถึงข้อมูล ด้านการทำงานบัญชีโดยตรง และด้านการสื่อสารประชุมทางไกล รวมไปถึงการเตรียมความพร้อมของระบบปฏิบัติการ ระบบฐานข้อมูลและอุปกรณ์เชื่อมต่อให้เพียงพอและปลอดภัยต่อการปฏิบัติงานบัญชีด้วย โดยการปรับเปลี่ยนรูปแบบการทำงานของผู้ปฏิบัติงานทำบัญชีในระยะเริ่มต้น ย่อมส่งผลต่อความไม่มั่นใจ ความวิตกกังวลและประสิทธิภาพในการทำงานได้ ผู้ปฏิบัติงานทำบัญชีจึงควรตระหนักถึงความสำคัญในการเรียนรู้และพัฒนาทักษะอย่างต่อเนื่องเพื่อเสริมสร้างความมั่นใจในการปฏิบัติงาน

ด้านการสอบบัญชี

1. ผลกระทบต่อการสอบบัญชีจากการแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (โควิด 19)

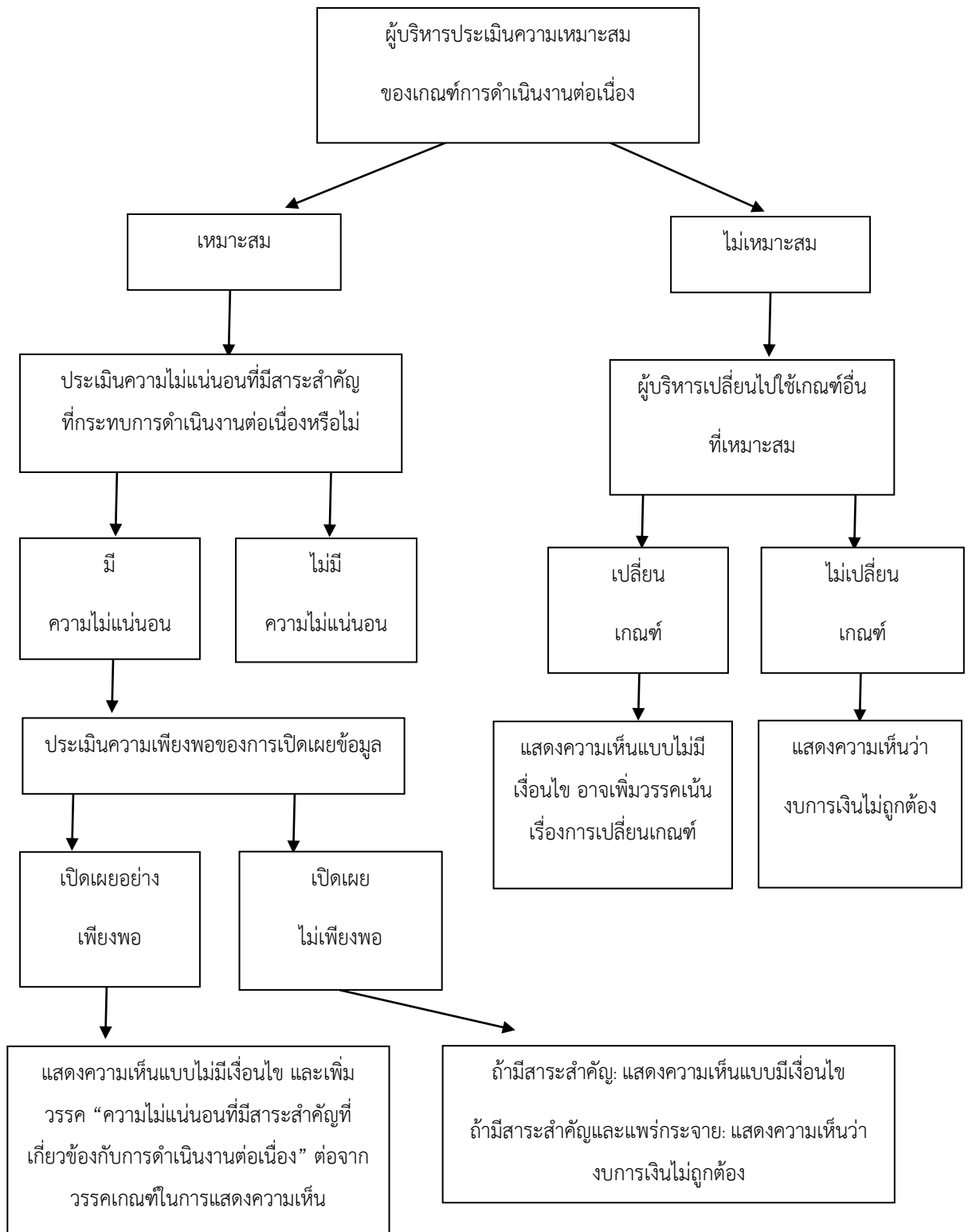
1.1 การประมาณการทางบัญชี

การลดลงของกิจกรรมทางเศรษฐกิจจากมาตรการป้องกันการแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (โควิด 19) ส่งผลกระทบต่อสภาพคล่องและการดำเนินธุรกิจ ทั้งของกิจการเองและของกิจการคู่ค้า จึงต้องมีการทบทวนรายการประมาณการและค่าเผื่อต่าง ๆ เพิ่มเติม

ในการปฏิบัติงานสอบบัญชีจึงควรชี้แจง ทำความเข้าใจกับกิจการเกี่ยวกับการจัดเตรียมเอกสารประกอบการประมาณการและการทบทวนการประมาณการ เนื่องจากความไม่แน่นอนในภาวะการแพร่ระบาดของโรค อาจทำให้การประมาณการเพิ่มสูงขึ้น รวมถึงการประมาณการบางรายการกิจการอาจไม่เคยมีมาก่อน จึงควรมีการสื่อสารให้ชัดเจน (สภาวิชาชีพบัญชี ในพระบรมราชูปถัมภ์, 2563)

1.2 การดำเนินงานต่อเนื่อง

การปฏิบัติงานสอบบัญชีต้องมีการประเมินข้อสมมติที่ว่า บริษัทจะดำรงอยู่และจะดำเนินงานต่อเนื่องต่อไปในอนาคตโดยไม่เลิกกิจการ ไม่ชำระบัญชี หรือหยุดการดำเนินงานที่สำคัญในระยะเวลา 12 เดือนข้างหน้านับจากวันที่ในรายงานทางการเงิน หรือหากกิจการมีแผนที่จะเลิกดำเนินงาน ต้องพิจารณาผลกระทบต่อรายงานของผู้สอบบัญชี ดังนี้

ภาพ 1: แผนภาพแสดงการตัดสินใจเสนอรายงานของผู้สอบบัญชีเกี่ยวกับการดำเนินงานต่อเนื่อง

ที่มา: สมพงษ์ พรอุปถัมภ์, 2563

2. ทักษะในการปฏิบัติงานสอบบัญชี

2.1 การเข้าถึงเอกสาร หลักฐานในการสอบบัญชีทางกายภาพ

การไม่สามารถเข้าถึงหลักฐานทางกายภาพได้จากมาตรการด้านสาธารณสุขและสังคม ทำให้การรวบรวมหลักฐานทางอิเล็กทรอนิกส์และการใช้เทคโนโลยีมีบทบาทมากยิ่งขึ้น เช่น การตรวจสอบโดยไม่ได้เข้าไปตรวจสอบที่สถานประกอบการของกิจการ แต่สามารถเก็บรวบรวมหลักฐานต่าง ๆ อย่างเพียงพอและเหมาะสมต่อการแสดงความเห็น ในการตรวจสอบงบการเงินด้วยวิธีนี้ ต้องคำนึงถึงความพร้อมของทั้งผู้สอบบัญชีและกิจการเป็นสิ่งสำคัญ เนื่องจากเอกสารและหลักฐานประกอบต้องสามารถเข้าถึงได้ในรูปแบบอิเล็กทรอนิกส์ กิจการต้องสามารถสื่อสารและแปลงเอกสารในรูปแบบกระดาษให้เป็นรูปแบบแฟ้มข้อมูล จึงจะทำให้ผู้ปฏิบัติงานตรวจสอบและผู้สอบบัญชีสามารถเข้าถึงแหล่งข้อมูลและหลักฐานดังกล่าวได้อย่างครบถ้วนและถูกต้อง

นอกจากนี้ยังควรมีระบบสนับสนุน เช่น เครื่องมือการประชุมทางไกล อุปกรณ์การเชื่อมต่ออินเทอร์เน็ต ระบบอินเทอร์เน็ตที่มีความเร็วเพียงพอ มีความสามารถในการรับส่งข้อมูลได้อย่างเหมาะสม ทั้งสำหรับการรับส่งข้อมูลและการประชุมทางไกล รวมถึง การใช้การวิเคราะห์ข้อมูล (Data Analytic) เพื่อวิเคราะห์สัญญาณบ่งชี้ถึงสิ่งผิดปกติ ซึ่งจะช่วยให้การวางแผนและปฏิบัติงานตรวจสอบมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล แม้ไม่ได้เข้าไปตรวจสอบที่สถานประกอบการของกิจการ

ทั้งนี้ ในการตรวจสอบโดยที่ไม่ได้เข้าไปตรวจสอบที่สถานประกอบการของกิจการ (Remote Audit) ผู้สอบบัญชียังคงต้องพิจารณาความถูกต้อง ครบถ้วน เกี่ยวข้องและน่าเชื่อถือของเอกสารหลักฐาน รวมทั้งต้องออกแบบและใช้วิธีการตรวจสอบเพื่อให้ได้มาซึ่งหลักฐานที่เหมาะสมอย่างเพียงพอต่อการแสดงความเห็นของผู้สอบบัญชี ตามข้อกำหนดในมาตรฐานการสอบบัญชีด้วย นอกจากนี้ ยังควรคำนึงถึงความเสี่ยงในการถูกขโมยข้อมูล หรือข้อมูลของกิจการถูกเปิดเผยโดยไม่ได้รับอนุญาต ซึ่งจะส่งผลต่อความเชื่อมั่นในวิชาชีพสอบบัญชี (จุฑาทิพ อัสสะบารุงรัตน์, 2563)

2.2 การตรวจนับสินค้าคงเหลือ

ในสถานการณ์ที่ภาวะแพร่ระบาดรุนแรง กิจการอาจไม่สามารถตรวจนับสินค้าคงเหลือ ณ วันสิ้นรอบระยะเวลารายงานได้ หรือผู้สอบบัญชีอาจไม่สามารถเข้าร่วมสังเกตการณ์ตรวจนับสินค้าคงเหลือได้ ทำให้จำเป็นต้องใช้การสังเกตการณ์ระยะไกล สังเกตการณ์ตรวจนับผ่านหน้าจอสด (Live) โดยต้องพิจารณาถึงควมมีประสิทธิภาพในการรับภาพและความอิสระของบุคลากรที่สามารถใช้งานกล้องหรืออุปกรณ์บันทึกอื่น ๆ ซึ่งบุคลากรดังกล่าว ควรเป็นอิสระจากเจ้าหน้าที่ของกิจการที่รับผิดชอบสินค้าคงเหลือ นอกจากนี้ อาจใช้วิธีการระงับยอด และหากมีข้อสงสัยควรสามารถขอเปิดกล่องสินค้าคงเหลือเพื่อตรวจสอบได้ (สภานิติวิชาชีพบัญชี ในพระบรมราชูปถัมภ์, 2563)

บทสรุปและข้อเสนอแนะ

การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (โควิด 19) ส่งผลกระทบต่ออย่างกว้างขวางต่อประเทศต่าง ๆ ทั่วโลก มาตรการด้านสาธารณสุขและสังคมต่าง ๆ เพื่อยับยั้ง ป้องกันการแพร่ระบาดของโรค ส่งผลกระทบและสร้างความท้าทายในการปรับตัวของวิชาชีพบัญชีเป็นอย่างมาก ผลกระทบด้านเศรษฐกิจจากการแพร่ระบาดอย่างต่อเนื่องและยังไม่สามารถคาดการณ์ระยะเวลาสิ้นสุดได้ ส่งผลให้การปฏิบัติงานบัญชีทั้งการเตรียมข้อมูลและการตรวจสอบข้อมูล ต้องมีการพิจารณาเพิ่มเติมเพื่อทบทวนการนำเสนอข้อมูลและการเปิดเผยข้อมูลบัญชี ซึ่งอาจมีมูลค่าที่เปลี่ยนแปลงไปอย่างมากในหลาย ๆ ธุรกิจจากประมาณการที่เพิ่มสูงขึ้นเพราะผลกระทบเชิงเศรษฐกิจจากภาวะการแพร่ระบาด รวมไปถึงผลกระทบต่อการประเมินความสามารถในการดำเนินงานอย่างต่อเนื่องของกิจการด้วย

นอกจากนี้ มาตรการด้านสาธารณสุขและสังคมที่รัฐบาลประกาศใช้ เช่น มาตรการจำกัดการเดินทาง ส่งผลกระทบต่อ การเข้าถึงสถานประกอบการของกิจการ มาตรการเว้นระยะห่างทางสังคมและข้อแนะนำในการหลีกเลี่ยงการสัมผัสสิ่งของต่าง ๆ ส่งผลต่อการปฏิบัติงานบัญชีซึ่งเป็นงานที่เกี่ยวข้องโดยตรงกับเอกสารหลักฐานต่าง ๆ ทำให้ต้องมีการออกแบบและพัฒนาวิธีการปฏิบัติงานบัญชีโดยใช้วิธีการรูปแบบใหม่ ร่วมกับการใช้เทคโนโลยีสื่อสารในรูปแบบต่าง ๆ เพื่อให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นอย่างรวดเร็วภายใต้ข้อจำกัดทางด้านเศรษฐกิจ ดังจะเห็นได้จากสถานการณ์การแพร่ระบาดทั่วโลก มีการปรับเปลี่ยนรูปแบบกิจกรรมทางเศรษฐกิจมาอยู่ในระบบออนไลน์มากขึ้นอย่างเห็นได้ชัด เทคโนโลยีถูกนำมาใช้เป็นเครื่องมือสำคัญในการดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ

ดังนั้น ผู้ประกอบวิชาชีพบัญชีจึงต้องปรับตัวให้ทันต่อเทคโนโลยีที่เปลี่ยนแปลงอยู่เสมอ และนำมาประยุกต์ใช้กับงานด้านบัญชีด้วย ทักษะการใช้เทคโนโลยี ทักษะการวิเคราะห์ข้อมูล เพื่อวิเคราะห์ข้อมูลปริมาณดิบมากให้ได้ข้อมูลที่สำคัญเพื่อตัดสินใจ รวมไปถึงทักษะในการสื่อสารและนำเสนอข้อมูล ตลอดจนทักษะในการทำงานร่วมกับผู้อื่น เป็นทักษะที่ผู้ประกอบวิชาชีพบัญชีควรรู้ให้ความสำคัญในการเรียนรู้และพัฒนาอย่างต่อเนื่อง เพื่อให้การประกอบวิชาชีพบัญชีเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ

เอกสารอ้างอิง

กิริยา กุลกลการ, อนันต์ ภาวสุทธิไพศิฐ, และศุทธาภา นพวิญญูวงศ์. (2563). *ผลกระทบของ COVID-19*

ต่อการส่งเสริมการมีงานทำ (โครงการวิจัย). กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.

คมน์ พันธรักษ์. (2563). *การบริหารธุรกิจ SMEs ในช่วงวิกฤตของโรคระบาด COVID-19*. สืบค้นจาก

<https://www.tbs.tu.ac.th/wp-content/uploads/2020/04/การบริหารธุรกิจ-SMEsในช่วงวิกฤตของโรคระบาดCOVID-19.pdf>

- จุฑาทิพ อัสสะบำรุงรัตน์. (2563). ถึงเวลาที่เราจะนำ *Remoting Audit* มาใช้กันหรือยัง?. สืบค้นจาก <https://www.tfac.or.th/upload/9414/u1H3XbDOW3.pdf>
- โชติมา กิจศิริกร. (2563). ผลกระทบจากโควิด-19 ต่อการจัดทำงานการเงิน. สืบค้นจาก <https://www.daa.co.th/th/ข่าวสาร/ข่าวสารวิชาชีพ/item/309-ผลกระทบจากโควิด-19-ต่อการจัดทำงานการเงิน.html>
- ณัฐนันท์ วิจิตรอักษร. (2564). นโยบายและมาตรการเพื่อรองรับและป้องกันผลกระทบของ COVID-19 ต่อแรงงานและการจ้างงาน ระยะที่ 1 (โครงการวิจัย). กรุงเทพฯ: มูลนิธิสถาบันวิจัยเพื่อการพัฒนาประเทศไทย.
- สภาวิชาชีพบัญชี ในพระบรมราชูปถัมภ์. (2547). พระราชบัญญัติการบัญชี พ.ศ. 2547. สืบค้นจาก <https://www.tfac.or.th/upload/9414/BQnA6YI6XE.pdf>
- สภาวิชาชีพบัญชี ในพระบรมราชูปถัมภ์. (2563). การปฏิบัติงานตรวจสอบในสถานการณ์โรคระบาด. สืบค้นจาก <https://www.tfac.or.th/upload/9414/3xkINpPMjk.pdf>
- สมพงษ์ พรอุปถัมภ์. (2563). สถานการณ์ COVID-19 และการดำเนินงานต่อเนื่องของกิจการ. สืบค้นจาก <https://www.tfac.or.th/upload/9414/yzS2ThuBcK.pdf>
- Alao, B., & Lukman G, O. (2021). Coronavirus Pandemic and Business Disruption: The Consideration of Accounting Roles in Business Revival. *International Journal of Academic Multidisciplinary Research*, 4(5), 132-140.
- Jabin, S. (2021). The Impact of COVID-19 on the Accounting Profession in Bangladesh. *Journal of Industrial Distribution & Business*, 12 (7). 7-14.